

На довгій життєвій дорозі буває різне – радість і печаль, втіха і зневіра. Ветерани праці, яким сьогодні вже понад 80 років, добре пам'ятають фашистську окупацію в українських містах і селах у 1941-1944 роках, коли українська земля була зранена гусеницями німецьких танків та витоптана солдатськими чоботами немилосердного агресора. Про ті жахливі роки ведуть розмову з колишнім черговим локомотивного депо Чернівці Володимиром Лісовенком.

Роки і відстані залізничної долі Володимира Лісовенка

У 1948 році він із відзнакою закінчив училище й скерований на роботу в паровозне депо Чернівці, де й розпочав свій трудовий шлях залізничника. Працював помічником машиніста паровоза. У ті повоєнні роки молоді паровозники мали відтермінування від призову в армію на 4 роки, хоча виснажлива робота помічника, який забезпечував паровозний котел паром для парової машини та перекидав за поїзду більше десяти тонн вугілля в топку паровоза, була не легшою, ніж служба в армії. А вже через три роки його призвали в Радянську армію. Далекою була дорога з Чернівців до Владивостока у вантажному вагоні-телятнику з початку лютого до середини березня 1951 року. Володимир служив у військах берегової охорони у Владивостоці, потім на острові Руський, що в Тихому океані, в полкової школі молодших командирів, де був інструктором із підготовки сержантського складу. Він навіть заслужив відпустку, незважаючи на неблизьку дорогу на Буковину. У Чернівцях вже жила його мати з молодшим сином Василем, яких він перевіз з рідної Лук'янівки ще в 1948 році.

1964 році отримав диплом інженера-механіка тепловозного господарства. Трирічна робота інженером із охорони праці сприяла глибшому вивченню соціальних проблем, що виникали в поїзній та ремонтній роботі в цехах депо. Із його ініціативи були створені групи громадських інспекторів з охорони праці, які безпосередньо на робочих місцях контролювали дотримання норм охорони праці.

– Мені було 12 років, – згадує Володимир Опанасович, – і тоді я тільки закінчив 5 класів у рідному селі Лук'янівка Таращанського району, що на Київщині. У липні 1941-го німці зайняли село. Тилова німецька військова частина, що зупинилась в селі, наводила свій “порядок” – грабувала сільські обійстя, вивозячи худобу, свиней і все, що могло стати харчем для німецької армії.

На полях достигла пшениця, колгоспники збирали урожай та одночасно виносили з ланів тіла загиблих червоноармійців, яких зразу ж ховали без православних традицій і ритуалів.

У цій скорботній роботі були задіяні сільські хлопчачки, які розшукували загиблих та померлих від ран солдатів на сільських полях. А на колгоспному зерносховищі складали зерно, яке німці зразу ж вивозили, залишаючи людям тільки колоски на стерні. Взимку староста з допомогою поліцаїв зганяв людей на сільську площу, де німецькі чиновники агітували їхати на роботу в Німеччину, а хто не погоджувався – того силою запахали в автомобілі й вивозили на залізничну станцію.

Більше ста осіб – молодих здорових лук'янчан – вивезли з села на примусові роботи у третій Рейх.

Ці три роки життя в окупації далися взнаки родині Лісовенків: розбита хата, розграбоване особисте та колгоспне господарство, з праці якого жили в мирний час.

Деякий час Володя проживав у Білій Церкві у своєї тітки Марії, тут вперше побачив маневровий паровоз на станційних коліях. Хлопець настільки захопився цим видовищем, що залазив на вербу, звідки годинами спостерігав за рухом паровоза.

...У місті підірвали млин. Гестапо ловило хлопчачків, щоб дізнатись, хто це зробив. Потрапив у гестапівську кутузку і Володя, однак довести вину хлопчини в цій акції не змогли, і шеф міського гестапо тримав його два тижні як прибиральника приміщень, закривавлених після нічних допитів арештантів. Коли його звільнили, біг до рідного села, не відчуваючи землі під ногами. Батько Опанас Васильович, дізнавшись про пригоди сина в місті, надавав йому добрячих стусанів, щоб запам'ятав на все життя.

Уже в січні 1944-го Лук'янівку звільнили від німців, а невдовзі польові воєнкомати мобілізували чоловіків на фронт. Батько Володимира та ще семеро селян, яким вже було 48 років, добровільно пішли у військкомат, звідки їх скерували в Корсунь-Шевченківський, де концент-

рувались війська для наступу. На цьому плацдармі й поклав своє життя Опанас Лісовенко, потрапивши під шквальний мінометний вогонь ворога, навіть не встиг одягти військову форму... Мати Єлизавета Пилипівна залишилась з дітьми без чоловіка.

У 1946 році Володя закінчив 7 класів сільської школи. На той час це була базова освіта для того, щоб отримати згодом робітничу професію.

– Яким чином потрапили в Чернівці? – цікавлюся у Володимира Лісовенка. – Влітку 1944-го на Буковину були відряджені мамині родичі – залізничники Степанида та Микола Зелінські, – відповідає Володимир Опанасович. – Степанида працювала на станції Чернівці, а Микола вже був машиністом паровоза. Отож і зорієнтувався на їхню допомогу. Поїздом Київ-Яси добрався до молдавської станції Окниця, але на Чернівці пасажирських ще не було, розшукав вантажний, який мав відправлятись на Ларгу. Поїзні кондуктори зганяли з гальмівних площадок вагонів, щоб не мати клопотів із міліцією.

Володя знайшов вагон-хопер для перевезення сипучих вантажів, між конусами цього хопера та між колісними парами був резервуар, в якому він помістився. Добу колеса вистукували йому під час руху, допоки не добрався до Чернівців. Там розшукав родичів, які допомогли із вступом на навчання в залізничне училище №1.

У ці роки (1946-1947) буковинський край охопив голод. Не легше було й учням училища, бо воно тільки-но почало функціонувати. І хоча хлопці й недоїдали, бо скрута всім давалась взнаки, але цілеспрямоване бажання якомога скоріше отримати робітничу професію було добрим стимулом для того, щоб витримати усі негаразди. Спільні клопоти об'єднували учнів і педагогів, сприяли створенню атмосфери взаємодопомоги, бо жили однією великою, дружною сім'єю. Тут Володимир вперше відчув взаєморозуміння і силу колективу, з допомогою якого можна успішно долати життєві проблеми.

За чотири роки армійської служби на “краю землі” сержант Лісовенко відчув усі принади солдатського життя, в якому гартується справжня чоловіча дружба, що триває десятки років. До речі, така дружба притаманна і нам залізничникам, особливо машиністам, які потрапляють в екстремальні ситуації та відчувають підтримку своїх колег-побратимів.

Демобілізувавшись у квітні 1955 року, Володимир звернувся до кадровика депо, але той не прийняв Лісовенка на попередню посаду помічника машиніста. Це було порушенням законодавства, але все списувалось на укомплектованість паровозних бригад. Та невдовзі Шевченківський райком партії запропонував Володимирові посаду завідуючого вагоном-клубом Чернівецького відділку Кишинівської залізниці. У цьому вагоні, який подорожував від Станіслава до Ларги, показували кінофільми.

Молодий енергійний Володимир Лісовенко підбирав героїко-патріотичні, комедійні, ліричні, фантастичні кінострічки, бо добре знав запита залізничників лінійних станцій, намагався зробити їхній відпочинок змістовним і різноманітним. На цій роботі він зарекомендував себе справжнім агітатором кіно, культмасовиком, отримував численні грамоти та подяки райпрофсожу. Однак через чотири роки Чернівецький відділок розформували і ділянка залізниці від Окниці уже підпорядковувалася Львівській залізниці, а Володимир Лісовенко повернувся в депо на посаду помічника машиніста паровоза.

У цьому ж 1959 році він вступив у Дніпропетровський інститут інженерів залізничного транспорту, в 1960 році екстерном склав іспити і отримав право управління паровозом.

Навчання в інституті дало йому право зайняти посаду інструктора-теплотехніка для нормування витрат палива на паровозах, а потім і на тепловозах, бо вже у

Завершальні 17 років своєї праці на залізниці Володимир Лісовенко трудився черговим по депо. Ця робота була йому найбільш до снаги, бо доводилось оперативно вирішувати разом із диспетчерським апаратом відділку питання організації видачі тепловозів під поїзди без втручання керівництва депо та контролювати роботу ремонтних цехів, де готували локомотиви для експлуатаційної роботи. На своїх чергуваннях завжди був ввічливим і виваженим, відповідально вирішував проблеми, за що мав високий авторитет серед локомотивних бригад.

43 роки сумлінної праці на залізниці переплітаються з 45-ма заохоченнями, що записані в трудовій книжці Володимира Лісовенка. Серед них – не тільки премії, але й почесні грамоти та подяки від керівництва Івано-Франківського відділку і адміністрації локомотивного депо. А медаль “За доблестний труд” нагадує про нелегкі роки праці на паровозах.

18-го липня цього року Володимирові Опанасовичу виповнюється 85 років. Він має шану і повагу від дітей, онуків та від ветеранської організації депо. Ветеран завжди присутній на всіх заходах із нагоди Дня Перемоги та Дня залізничника, на яких згадують буремні дні трудової юності та дитячі роки воєнного лихоліття.

Своє батьківське тепло разом із дружиною Марією Олександрівною вони віддавали донькам Олені, Аллі та Оксані, у яких зараз вже свої сім'ї. П'ятеро онуків сьогодні гріють серця й душі дідуся та бабусі.

Володимир Опанасович і сьогодні йде життєвою стежиною із оптимізмом, щирістю, надією на те, що добро завжди перемагає.

Дмитро ЛЕВИЦЬКИЙ,
колишній машиніст,
м. Чернівці.

Фото з сімейного архіву
Володимира Опанасенка (1980 рік)

ЗАСНОВНИКИ:
управління Львівської
залізниці та дорпрофсож
Ресстраційне свідчення
КВ № 1252.
Редактор
Ігор ПАРАЩАК
тел. 226-32-97
факс. 226-41-83
Заступник редактора
Андрій ВЕЗДЕНКО.....226-26-10

Відповідальний секретар
Галина КВАС.....226-25-67
Коректор
Андрій КОСЮРА.....226-32-03
Кореспонденти:
Ольга ПАДКОВСЬКА.....226-01-65
Олександр ГЕРШУНЕНКО.....226-37-83
Оксана ПОДОЛЬСЬКА.....226-39-34
Тетяна БАЛЛА.....226-59-27
Оксана ЛОЖ.....226-36-23
Лілія БАРАНИЧ.....226-37-80
Бухгалтер Тетяна АНДРУШКО.....226-46-80

**Львівський
ЗАЛІЗНИЧНИК**

Адреса редакції: 79000
м. Львів, вул. Гоголя, 1.
E-mail: lz@railway.lviv.ua
ГС ДТГО “Львівська залізниця”
Р/р 260000092670
Код ЄДРПОУ 20851444 МФО 325956
ЛФ АБ “Експрес-Банк”

Індекс газети 30223.
Виходить щоп'ятниці.
Тираж 38 660.
Замовлення 835.
Зверстано у комп'ютерному центрі
редакції газети “Львівський
залізничник”
Комп'ютерна верстка
Тетяни ПЕСТОВОЇ.....226-38-15.
Склад редакційної колегії:
Ігор Парашак, Андрій Везденко,
Галина Квас, Олександр Гершуненко,
Андрій Косюра.

Точка зору авторів може не збігатися з позицією редакції.
Передрук текстових чи візуальних матеріалів газети можливий лише з письмового дозволу редакції. Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали. Рукописи та листи авторам не повертаються. Листування із читачами ведеться лише на сторінках газети При цитуванні посилання на газету “Львівський залізничник” обов'язкове.
Газету віддруковано у “Видавничому Домі “Високий Замок”.